

A Faipar integrált gazdaságfejlesztése a Nyugat-Dunántúli régióban

Kurusa László[✧]

Integrated economic development of wood industry in the western Transdanubian region

The globalisation of the general economic environment has an important effect on the market situation in the Hungarian wood industry. Regional integration is necessary for the successful survival of the of the Hungarian wood industry. One possible solution is forming Clusters (cooperations of regionally concentrated enterprises, organised on a product basis.) This article introduces the “Pannon” Wood and Furniture Cluster of the Transdanubian region, and describes its mission, structural organisation and operation methods.

A világgazdasági globalizáció nagymértékű gazdasági és társadalmi átrendeződéssel jár, ami Magyarországot sem kerüli el. Az egységes Európához való tartozás a piacok jelentős bővülésével és a piaci szereplők számának növekedésével jár, emiatt még kielezettebb versenyre kell számítanunk. A piaci verseny esélyeit vizsgálva egyértelműen megállapítható, hogy a nagy anyagi és tudástőkével rendelkező vállalatok válnak az egyes piacokon meghatározó tényezővé.

Napjainkban egy régi-új fogalom válik gazdasági életünk fontos szereplőjévé: a régió.

A régió a jövő lehetőségeinek hordozója. A faipar tekintetében és általánosságban is a régiók között Nyugat-Dunántúl kivételes helyet tölt be, mert

- magas fokú az erdősültsége és jelentős a favagyona;
- teljes képzési struktúrával rendelkezik (szak-iskolák, szakközépiskolák, egyetem);
- magas a faiparral foglalkozók száma;
- kedvezőek földrajzi adottságai, Magyarország egyedüli Európai Unió határ régiója.

A fentiek alapján jó esély van a regionálisan integrált gazdaságfejlesztés sikeres magyarországi megvalósításához.

Miért nagy érték a fa?

Az új évszázadban a nemzetgazdaság egyik stratégiai feladata a nagyobb léptékű fafelhasználás. Ez összhangban áll a következő EU irányelvvel: „A korszerű, ökonómiailag

megalapozott erdőgazdálkodás előfeltétele a magas színvonalú fafeldolgozás”.

A hazai favagyon gazdaságos felhasználása az ország nemzeti érdeke.

A fa ősidők óta, ma is az emberiség egyik legfontosabb nyersanyaga. A fa újratemmelhető környezetbarát anyag. A fa szép struktúrája, szilárdsága, hajlékonysága, tartóssága, jó megmunkálhatósága más anyaggal nem pótolható. A fa melegsége, kellemes tapintása, hangulatos – mindig egyedi – rajzolata igen alkalmas belső terek díszítésére és különböző használati tárgyak készítésére.

A faanyag széleskörű felhasználása jellemzi Észak-Amerikát, Japánt és a fejlett európai országokat. Az Új-Zélandi „gazdasági csodához” döntően hozzájárult az eredményes faprogram.

A fejlett országokban az éves fafelhasználás 1,3 m³/fő, Magyarországon 0,7 m³/fő. Lemaradásunk csökkentése komoly feladat.

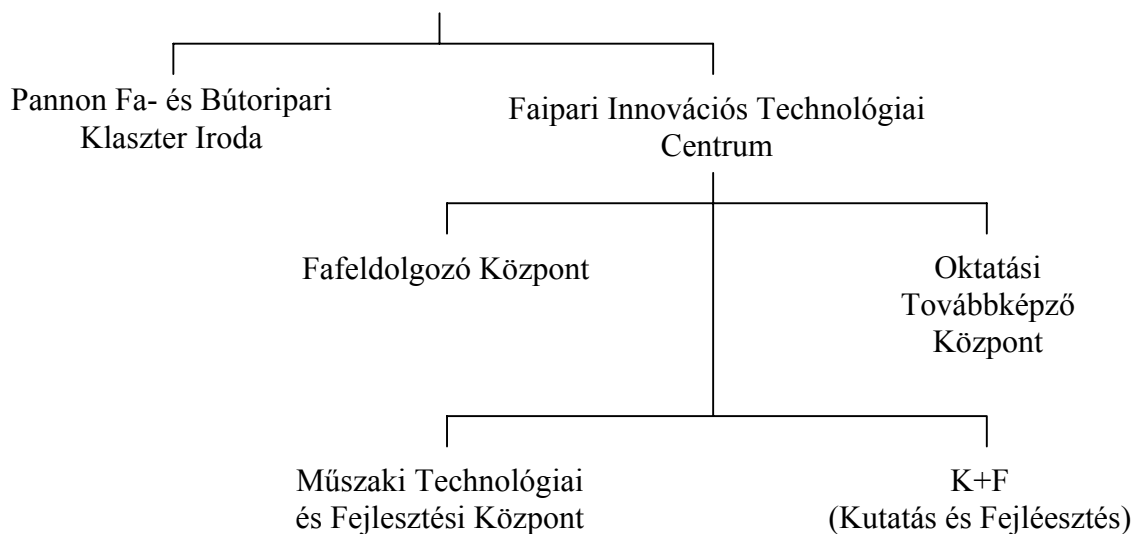
A klaszter lényege

A klaszter termékalapon szerveződött, területileg koncentrált vállalkozások kooperációs hálózata. Minthogy a klaszter összefogja a régió faiparát, a tartós vállalati előnyök földrajzilag koncentráltan jelennek meg.

A globális versenyben nem elkülönült piaci szereplők vesznek részt, hanem a piaci verseny alapegységei, a globális vállalatokkal együttműködő helyi vállalatok és intézmények. Ezeket a csoportokat regionális üzletági központoknak, klasztereknek nevezzük.

[✧] Kurusa László a Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter Bizottságának társelnöke

Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter

1. ábra – A Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter szervezeti sémája

A kis- és középvállalkozási szférát a klaszterek segítségével lehet újra bekapcsolni a gazdaság főáramlatába. Koncentráltan bővíthet a ma szétforgácsoltan működő faipari kis- és középvállalkozások munkája, és az általuk előállított, a piacokon sikeres termékek száma.

A Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter megalakulása

Egy zalai központú Faipari Innovációs és Szolgáltató Centrum a Zala Bútor Rt. kezdeményezésére már 1998-ban szerepelt a megye területfejlesztési programjában. Ezt követően a több rendezvényen napirendre tűzött téma általános támogatásban részesült, a szakma, a Gazdasági Minisztérium, a Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség és a megyei vezetők segítségével. Kidolgozásra került a Klaszter megvalósíthatósági tanulmánya.

Több éves előkészítő munka után a Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány koordinálásával 2001. június 14-én Zalaegerszegen 15 alapító taggal írtuk alá a Klaszter Együttműködési Megállapodást. A tagok körében a vállalkozáson kívül megtalálhatók a szakmai szövetségek, oktatási intézmények, fejlesztést támogató és a szolgáltató szektor képviselői is. Ezzel egyedülállóan olyan szakmai szerveződés jött létre, amely a minél eredményesebb piaci jelenlét érdekében kihasználja az együtt-

működés lehetőségeit, megteremti a faipari innováció fejlesztésének feltételeit.

Az 1. ábra bemutatja a Klaszter szervezeti felépítését:

Klaszter Iroda: Megteremti a Klaszter működésének szervezeti kereteit, (hálózatépítés, vállalkozás-fejlesztés, információ – kommunikáció, rendezvények, vásárok, szakmai utak, pályázatok)

Faipari és Innovációs és Technológiai Centrum: A fagazdaság fejlődésének a régióban is egyik kulcskérdése a műszaki innováció. A különböző szintű kutatásoktól hosszú az út a piacokon sikeresen megjelenő termékekig. Ebből kiindulva a Faipari Innovációs Technológiai Centrum fő feladata a Klaszter műszaki innovációjának támogatása.

Oktatási, Továbbképző Központ: Az értékes faanyaghoz, mint alapanyaghoz hozzáadott tudást tartalom dönti el a termékek színvonalát. Éppen ezért nagyon fontos a megfelelő szakember gárda.

Felsőszintű oktatás: Nyugat-Magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki Kara és Erdőmérnöki Kara

Akkreditált felsőfokú képzés: Deák Ferenc Szakközép és Szakmunkásképző Iskola (Termelés-szervező, 2002 szeptemberétől.)

Közép-, és alapfokú szakképzés:

Zala megyében: Deák Ferenc Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola, Zalaegerszeg; Széchenyi I. Ipari Szakmunkásképző és Szakközépiskola, Nagykanizsa; Műszaki Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet, Keszthely; 309.sz. Ipari Szakmunkásképző Iskola, Lenti; 408.sz. Ipari Szakmunkásképző Iskola, Zalaszentgrót.

Vas megyében: Hefele M. Építőipari Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola, Szombathely; Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépiskola, Celldömölk; Sárvári Városi Ipari Szakközép- és Szakmunkásképző Intézet, Sárvár; III. Béla Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola, Szentgotthárd.

Győr-Moson-Sopron megyében: Handler N. Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépiskola, Sopron; Kossuth L. Ipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet, Győr; Róth Gy. Erdészeti és Faipari Szakközépiskola, Sopron; Hunyadi M. Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépiskola, Mosonmagyaróvár.

Kutatás-Fejlesztés (K+F): A Nyugat-Magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki Karán létrehozott Faipari Kutató és Szolgáltató Központ (2001).

Fafeldolgozó Központ: Megvalósításának fő célja: fa alap-, és félkész anyagok optimális feltelekkel (árban, minőségben) való biztosítása a továbbfeldolgozás számára.

A faipari termékek előállításának költségeiben mintegy $\frac{2}{3}$ arányt képvisel a fa alapanyag ára. Tény az is, hogy a fából keletkező hulladék akkor a legkevesebb, ha komplex fafeldolgozást végzünk, azaz egyidejűleg többféle alkatrészt (választékot) gyártunk, sőt a hulladékot is hasznosítjuk. Így érhető el a legjobb kihozatal, ezáltal a legkedvezőbb ár.

Ezen feltételek kielégítésére a Klaszter anyagi erőforrásaitól függően két lehetőség nyílik a Fafeldolgozó Központ létrehozására:

- a. A Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter Megvalósíthatósági Tanulmányában javasolt három szakaszban végrehajtott beruházások:
 - I. szakasz: Fűrészipari technológia
 - II. szakasz: Furnér és rétegeltlemez-gyártás
 - III. szakasz: Agglomerált lapok, lemezek gyártása

- b. A Klaszter tagjai közül az együttműködés vertikális integrációjának részeként a tevékenységre alkalmas (vagy fejlesztéssel alkalmasra tett) már meglévő üzem végzi el a komplex feldolgozást, első szakaszban a rönkfeldolgozást, fűrészelést.

Műszaki Technológiai és Fejlesztési Központ: Feladata a régióban levő faipari vállalkozások működéséhez technikai, technológiai, tervezői, kivitelezői munkájának – hatósági, szabványossági előírásoknak való megfelelés – segítése, más szóval a vállalkozásoknak megfelelő ipari infrastruktúrájának centralizált támogatása, közös technológiai fejlesztések végzése.

Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter résztvevőinek együttműködése

Ahhoz, hogy a fafeldolgozás, és ezáltal a magyar faipar gazdasági megítélése javuljon, szükség van a Klaszter által nyújtott lehetőségek sokoldalú kihasználására.

A Klaszter biztosítja, hogy a jó adottságú régióinkban ma még többnyire elszigetelten tevékenykedő faipari vállalkozásokat koordinálja, munkakultúrájukat, tudásukat javítsa, és ezzel versenyképességüket növelje.

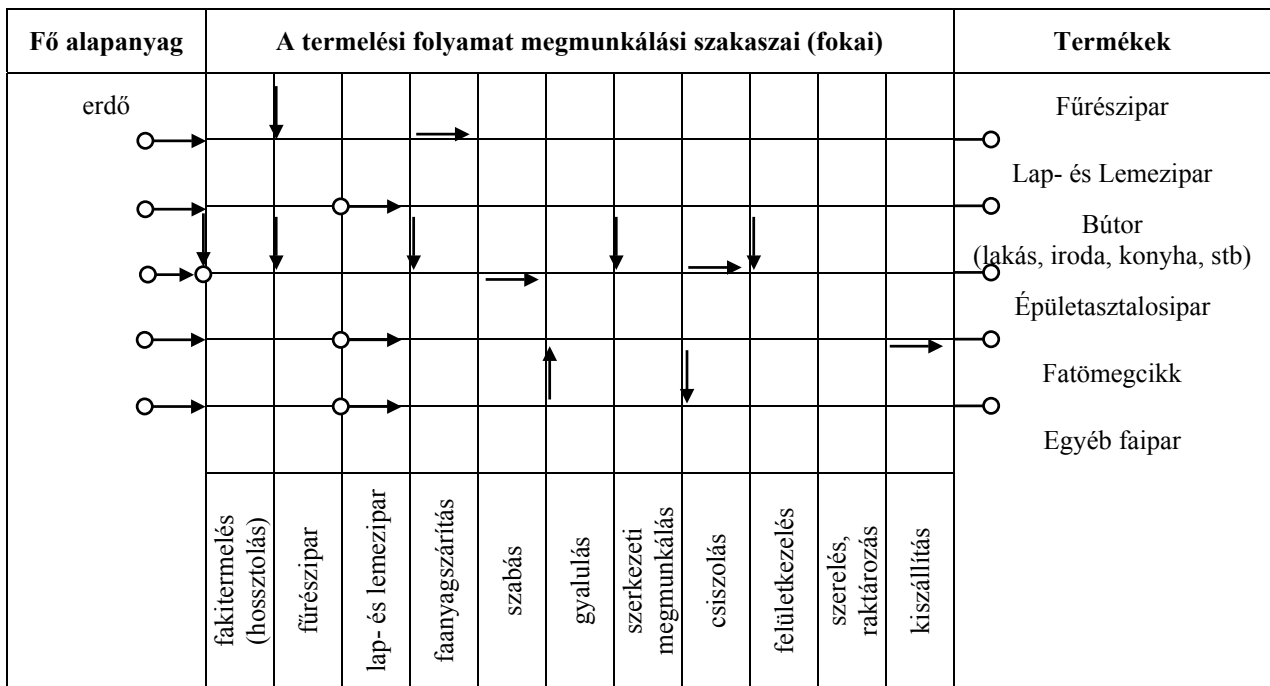
A Klaszter a faipari tevékenység fejlesztését horizontálisan és vertikálisan egyaránt szolgálja. Horizontálisan a vállalkozók közötti kapcsolatot a munkamegosztás révén, másrészt vertikálisan a faalapanyag (rönk) feldolgozásától a bonyolult késztermékig a feldolgozottsági fokok, mint tevékenységek mentén javítja.

Vertikális Integráció

A fafeldolgozás az erdőből indul és ha a teljes folyamatot vizsgáljuk, akkor a piacon a termék eladásával fejeződik be.

A **2. ábrán** látható modell csupán szemléltetni kívánja a rendszert. Akkor járunk el helyesen, ha a teljes termékkört felvázoljuk a hozzájuk tartozó termelési (technológiai) folyamattal, feltüntetve a folyamat egyes megmunkálási szakaszait.

Az így nyert integrációs hálóból számos következtetés olvasható ki a vállalkozók számára. Az integrációs háló tulajdonképpen megmutatja, hogy az egyes vállalkozók melyik termék

↓ beszállítás; → kiszállítás

2. ábra – A Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter résztvevőinek együttműködése; Vertikális integráció

gyártásában vesznek részt, hol kapcsolódnak (vagy kapcsolódhatnak) az előállítás folyamatába. Az ehhez szükséges információkat célszerű összegyűjteni.

A téma további tárgyalására a 2002. április 25-én a Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter Faipari Innovációs és Technológiai Centrumának konferenciáján széleskörű szakmai nyilvánosság előtt kerül majd sor.

A régió fafeldolgozó iparának fejlesztése jól harmonizál a Nemzeti Kutatási és Fejlesztési programmal, amelyen belül a NyME Faipari Mérnöki Kara „A nemzeti favagyron minőségi fejlesztése és bővítése, valamint a fahasznosítás korszerűsítése” címmel komoly pályázatot nyert, A Széchenyi Terv gazdaságfejlesztési és támogatási törekvései is segíthetik.

Irodalomjegyzék

1. Palánkai T. 2001. *Az európai integráció gazdaságtana*. Budapest.
2. Tóth S. L. 2001. *A fafeldolgozás 1945 után*. Budapest.
3. R. Schneider I, 1997. *A faipar története*. Öreg fás újság. Sopron.
4. Boronkai L., Kiss I., Kurusa L. 2001. *Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter Innovációs és Technológiai Központjának megvalósíthatósági terve*.
5. Györffy G. 2001. *Pannon Fa - és Bútoripari Klaszter* Zalaegerszeg.
6. Kurusa L. 2001. *Új lehetőségek a magyar faiparban* Hírfá 11(4):37-38.
7. Molnár S. 2001. *Erdő, fa kutatási program*. Sopron.
8. Kalcsú Z. 2001. *Nyugat – Dunántúli fa és bútortipari vállalkozások helyzetelemzése*. Pannon Fa - és Bútoripari Klaszter, Zalaegerszeg.
9. Ipargazdasági Kutató és Tanácsadó Kft. 2000. *Bútorgyártás*. Budapest.